

ЮБІЛЕИ

*70-річчя
професора*

В.К. ПОГОРЕЛОГО

14 серпня 2010 року виповнилось 70 років відомому фахівцеві з теорії хімічної будови і реакційної здатності доктору хімічних наук, професору Валерію Костянтиновичеві Погорелому.

Народився Валерій Костянтинович в м. Житомирі в сім'ї службовця. Його батько Погорелий Костянтин Лазаревич займав ряд керівних посад в радянських-партійних органах, працюючи першим секретарем міськкому партії та головою Облплану. 1957 року Валерій Костянтинович закінчив житомирську середню школу № 25 зі срібною медаллю, а 1962 року – хіміко-технологічний факультет Київського політехнічного інституту. У 1962–1965 рр. працював асистентом кафедри неорганічної хімії того ж інституту. 1965 р. вступає до аспірантури Інституту фізичної хімії ім. Л.В. Писаржевського АН УРСР, де досліджує кінетику і механізм надшвидких протолітичних перетворень методом ядерного магнітного резонансу. Його науковими керівниками були Герой соціалістичної праці академік Олександр Ілліч Бродський і професор Ісаак Петрович Грагеров. Під впливом цих видатних учених визначились основні наукові інтереси і напрями досліджень молодого вченого, який в 1969 році захищає кандидатську дисертацію «Кінетика і механізм швидкого протонного обміну тіофенолів з метанолом» за спеціальністю «фізична хімія».

Працюючи в ІФХ, Валерій Костянтинович проводив дослідження реакцій швидкого переносу та обміну протонів за участю структурно-однотипних сполук, утворених елементами V–VII груп Періодичної системи. Він виявив кількісні співвідношення між кислотністю та протонодонорною здатністю у водневому зв'язку і обґрунтував структурні характеристики молекул, що визначають ці властивості, сформулював основні закономірності зміни термодинамічних параметрів водневих зв'язків в періодах і групах залежно від електронної будови елемента. За результатами цих робіт в 1989 р. захистив докторську дисертацію «Водневий зв'язок і швидкий протонний обмін» і отримав ступінь доктора хімічних наук (спеціальності «фізична хімія» та «органічна хімія»).

З 1994 року на запрошення академіка О.О. Чуйка працює в Інституті хімії поверхні спочатку провідним науковим співробітником, а потім консультантом директора і головним науковим співробітником. Він очолив дослідження в області медичної хімії поверхні і координував роботи співробітників Інституту, які спеціалізуються в галузі створення засобів еферентної терапії на основі високодисперсного кремнезему, і працівників лабораторії Медико-біологічних досліджень нанодисперсних субстанцій, створеної на базі Вінницького медичного

інституту ім. М.І. Пирогова. З 2000 року Валерій Костянтинівич є членом Спеціалізованої вченої ради при ІХП.

Під керівництвом Валерія Костянтинівича захищено 5 кандидатських дисертацій. 2003 року він отримав атестат професора за фахом «фізична хімія». Він є автором понад 150 наукових статей, 2 монографій і 16 авторських свідоцтв (патентів). Найбільш відомими є його огляди: Успехи химии, 1970, т.39 № 10, с.1856-1885; 1977, т.46 №4, с.602-638; 1984, т.53 №12, с.1985-2008 і монографія «Водородная связь и быстрый протонный обмен»; Київ, Наукова думка, 1978, 215 с. (у співавторстві з І.П. Грагеровим і Й.Ф. Франчуком).

Перехід Валерія Костянтинівича в ІХП надав нового імпульсу його творчій діяльності. Він давно мріяв про участь в біоорганічній тематиці. Інтенсивне спілкування з академіком Олексієм Олексійовичем Чуйком, оточення творчою молоддю стимулювали її. В.К. Погорелий очолив фізико-хімічні і медико-біологічні дослідження композитів, створених на основі нанодисперсного кремнезему з компонентами лікарських рослин. Його науковою групою були вивчені закономірності адсорбції на поверхні кремнеземів таких біоактивних молекул як флавоноїди, поліфеноли, оксикарбонові кислоти, білки, а також одержані кореляційні залежності між властивостями композиту і хімічною природою адсорбатів і адсорбентів. Ним виявлені і пояснені передбачені О.О. Чуйком явища синергізму, пролонгованості і підвищення біодоступності при спільній дії дисперсного кремнезему і природного фітокомплексу, що сприяло створенню і застосуванню фітосорбційних композитів. Ці результати узагальнені в 4-х розділах колективної монографії «Медицинская химия и клиническое применение диоксида кремния» (Київ, Наукова Думка, 2003, 415 с.) і в огляді «Закономерности адсорбции природных биоактивных соединений на поверхности нанодисперсного кремнезема» (Поверхность. 2009, вип. 1(16), с. 322-349).

У 2007 році Президія НАН України присудила В.К. Погорелому премію ім. О.І. Бродського за цикл наукових робіт «Медична хімія нанодисперсного кремнезему».

Наукове співтовариство, колеги і співробітники Інституту щиро поздоровляють вельмишановного Валерія Костянтинівича, бажають йому міцного здоров'я і подальших творчих успіхів.

Редколегія